



*Επανάληψη
στο Μάθημα
Των Αρχαίων Ελληνικών*



ΜΗΔΕΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ





ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ





ΤΟ ΑΠΛΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

είναι ένα **ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία ή μετοχή**
που προσδιορίζει το Υποκείμενο (ή και το Αντικείμενο του ρήματος)
και εξαρτάται από ρήματα συνδετικά, όπως:

είμι, υπάρχω, διατελῶ, ἔφυν, πέφυκα, γίγνομαι, καθίσταμαι, τυγχάνω, ἀποβαίνω,
ἐκβαίνω, συμβαίνω, φαίνομαι, δοκῶ, ὑπολαμβάνομαι, εὕρισκομαι, κρίνομαι,
καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, προσαγορεύομαι, ἀκούω, αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι,
λαγχάνω, ἀποδεικνύομαι.

π.χ. ὁ ἥλιος ἐστὶ **λαμπρὸς**
Ἀλέξανδρος καλεῖται **Μέγας**



ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

είναι ένα **επίθετο** που συνήθως **εξαρτάται από ρήματα κινητικά** και δηλώνει

Τόπο

Τρόπο

Χρόνο

Τάξη - σειρά

Σκοπό

π.χ. αἱ νῆες ἀφίκοντο **βοηθοὶ**
οἱ στρατιῶται ἦλθον **πρῶτοι**



ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ

εξαρτάται από τα **συνδετικά ρήματα** εἰμί, γίγνομαι, ὑπάρχω
και δηλώνει

Κτήση (κτητική)

Διαιρεμένο όλο (διαιρετική)

Ιδιότητα

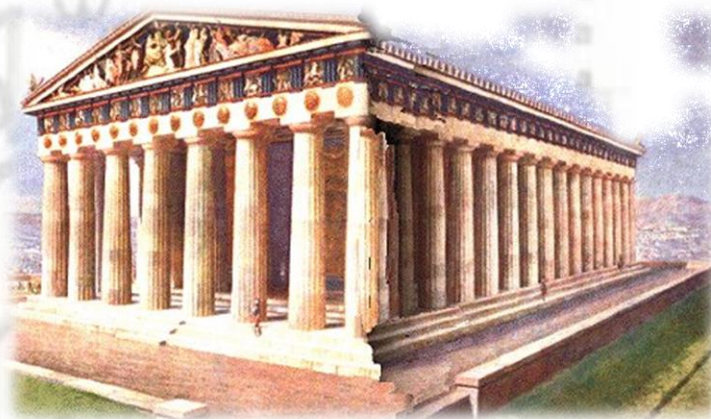
Ύλη

Αξία

Καταγωγή

π.χ. ὁ οἶκος ἐστὶ τοῦ Περικλέους
ὁ στέφανος ἐστὶ δάφνης

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ





ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

οποιοδήποτε **επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό ή μετοχή**
που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό
και προσδίδει σ' αυτό **μόνιμη ή αμετάβλητη ιδιότητα.**

ὁ καλὸς ἀνὴρ
οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι
οἱ μεγάλοι οἴκοι



ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Μπορούν να είναι επίσης ...

ουσιαστικά (που έχουν σημασία επιθέτου),
**γεωγραφικά – εθνικά ονόματα¹, επιθετικές μετοχές,
γενικές - επιρρήματα - εμπρόθετοι προσδιορισμοί
που βρίσκονται μεταξύ άρθρου και ουσιαστικού²,
έναρθρα κύρια ονόματα, καθώς και ουσιαστικά που δηλώνουν
τάξη, ηλικία, εθνικότητα, επάγγελμα, αξίωμα και ιδιότητα
όταν προσδιορίζουν τα ουσιαστικά **άνήρ και γυνή³.****

οἱ νικῶντες στρατιῶται
οἱ Ἑλλήνες στρατιῶται¹
ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος²

οἱ νῦν ἄρχοντες²
ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία³
γυνὴ δέσποινα³

ἄνδρες δικασταὶ³
ἥρως ἀνὴρ³



ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

οποιοδήποτε **επίθετο, επιθετική μετοχή** που προσδιορίζει ένα **ουσιαστικό** και σ' αυτό προσδίδει **παροδική ή μεταβλητή ιδιότητα**.

Τα επίθετα **πᾶς, ἅπας, σύμπας, ἄκρος, μέσος, ἕκαστος, ἔσχατος, ὅλος, μόνος, ἔρημος** και η οριστική επαναληπτική αντωνυμία **αὐτός (= ο ἴδιος)**

όταν προσδιορίζουν ουσιαστικό και **δεν συνοδεύονται από άρθρο** τότε είναι

Κατηγορηματικοί Προσδιορισμοί

Αν συνοδεύονται από άρθρο τότε είναι

Επιθετικοί Προσδιορισμοί

εἶχον τὰς ἀσπίδας καλυμμένας ἦλθε παιδρῶ τῷ προσώπῳ

πάντες οἱ ὀπλίσται εἶχον κράνη χαλκᾶ ἀφῆκον τὴν πόλιν ἐρήμην

ἔπεψαν στρατιώτας καὶ αὐτὸν Μένωνα



ΠΑΡΑΘΕΣΗ

ουσιαστικό, κύρια ή δευτερεύουσα πρόταση

που συνοδεύει άλλο ουσιαστικό και προσδίδει σ' αυτό

ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα - ιδιότητα.

Αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση
και συνήθως έπεται του ουσιαστικού που προσδιορίζει
(ίσως χωρίζονται με κόμμα).

ἦλθε Σόλων, ὁ νομοθέτης
ἐβασίλευον Ἄγις καὶ Κλεομένης, οἱ βασιλεῖς



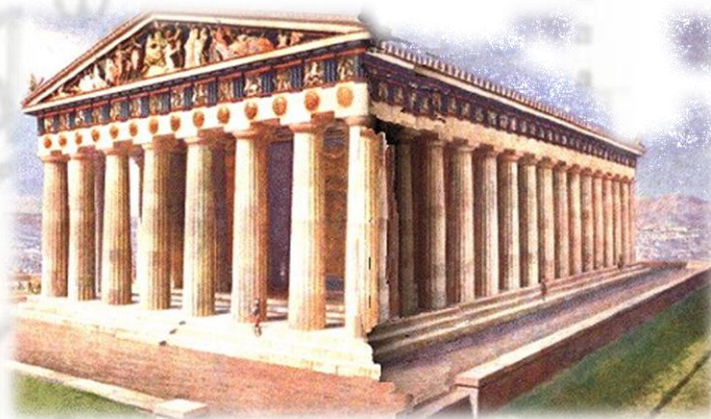
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

ουσιαστικό, αντωνυμία, μετοχή, απαρέμφατο,
εμπρόθετος προσδιορισμός, αναφορική πρόταση

που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό
με σκοπό να το επεξηγήσει ή να το διασαφηνίσει.
Κατά τη μετάφραση συχνά προτάσσεται το δηλαδή.

δῶρα ἔστειλον ἵππον καὶ δόρυ
ὁ θεὸς τοῦ πολέμου Ἄρης
προσέκρουσα ἀνδρὶ πονηρῷ Ἀνδροτίωνα

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ





Η ΓΕΝΙΚΗ

Περιεχομένου	Ύλης	Κτητική ¹
ἀγέλη βοῶν	στέφανος δάφνης	ὁ οἶκος τοῦ Περικλέους
Δημιουργοῦ	Ιδιότητος	Αξίας
νόμοι Σόλωνος	² , παῖς τριῶν ἐτῶν	³ , ἵππος δέκα δαρεικῶν
Αιτίας	Υποκειμενική	Αντικειμενική
⁴ , ἔνοχος φόνου	ἡ φυγή τῶν ἐχθρῶν	ὁ φύλαξ τῆς οἰκίας
Διαιρετική	Συγκριτική	Χρονική
ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν ἔφυγον	οὗτος ἦν νεώτερος τοῦ Σωκράτους	νυκτός οἱ στρατιῶται ἦλθον



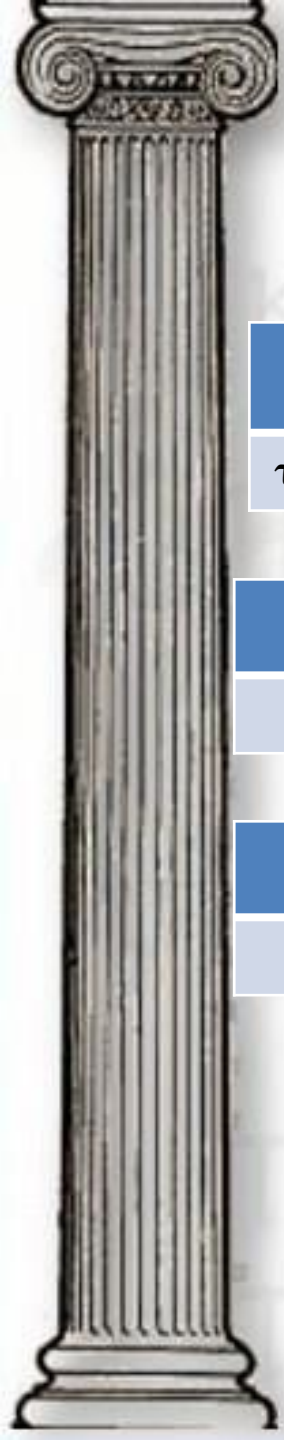
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

¹ **με γενική κτητική** συντάσσονται και τα παρακάτω επίθετα
ἐχθρὸς -ά -όν, πολέμιος -α -ον, φίλος -η -ον, ξένος -η -ον,
σύμμαχος -ος -ον, οἰκείος -α -ον, κοινός -ή -όν, συγγενής -ής -ές

² **η γενική της ιδιότητας** συνήθως δηλώνει
ηλικία, διάρκεια, βάρος, ποσότητα, έκταση, καταγωγή

³ **με γενική της αξίας** συντάσσονται και τα παρακάτω επίθετα
ἄξιος, ἀνάξιος, ἀντάξιος, τίμιος, ὦνιος, ὠνητὸς

⁴ **με γενική της αιτίας** συντάσσονται και τα παρακάτω επίθετα
αἵτιος, ὑπαίτιος, ἀναίτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόλογος, ὑπόδικος, ἔνοχος



Η ΔΟΤΙΚΗ

Τοπική	Χρονική	Οργάνου ή μέσου
τρόπαια ἔστησαν Μαραθῶνι	ἀφίκοντο τῇ νυκτί	ἔκρουε τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ

Τρόπου	Συνοδείας	Αιτίας
ἐγίγνετο λόγῳ δημοκρατία	ἀφίκετο χιλίαις ναυσί	λιμῷ ἀπέθανον οἱ στρατηγοί

Αναφοράς	Προσωπική	Προσωπική κτητική
καλός τοῖς λόγοις	ἔξεστι Σωκράτει φιλοσοφεῖν	ἔστιν ἡμῖν πολλά χρήματα

Προσωπική χαριστική / αντιχαριστική	Προσωπική του ποιητικού αιτίου
πάντες γίνονται τῇ μητρὶ	ὁ ποταμός διαβατός ἡμῖν ἐστί



Η ΔΘΤΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ

συντάσσεται με ουσιαστικά ή επίθετα που δηλώνουν:

ωφέλεια ή βλάβη	ισότητα ή συμφωνία
ευπείθεια ή υποταγή	ακολουθία ή διαδοχή
προσέγγιση ή μείξι	αρμόζον ή πρέπον
φιλία ή έχθρα	ταυτότητα ή ομοιότητα

διάδοχος **Κλεάνδρω**

οί πονηροί **ἀλλήλοις** ὅμοιοι

ἵππος εὐπειθής **τῷ ἡνιόχῳ**

γείτων οἰκῷ **τῇ Ἑλλάδι**

λόγοι ἴσοι **τῷ μεγέθει** τῶν ἔργων



ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

Χρονική	Αιτίας
τὴν μητέρα πέπαιμαι τρέφων τρίτον ἔτος τουτί	αὐτὰ ταῦτα ἤκω παρὰ σέ

Τοπική (της έκτασης)	Αναφοράς
ἀπέχει Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα	διαφέρει ἡ γυνὴ ἀνδρὸς τὴν φύσιν

Σκοπού	Τροπική
τί ἀφίξαι, ὦ Κρίτων;	τίνα τρόπον ἔπραττες ταῦτα;



ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΕΙΔΙΚΟ ⇒ μεταφράζεται με το **ὅτι**

ΤΕΛΙΚΟ ⇒ μεταφράζεται με το **να**

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ

- ☉ **Λεκτικά:** λέγω, κρίνω, ἀγγέλλω, ὁμολογῶ, φημί, ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι κλπ.
- ☉ **Δοξαστικά:** νομίζω, ὑπολαμβάνω, δοκῶ, οἶομαι, ἡγοῦμαι κλπ.

ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΡΗΜΑΤΑ

- ☉ **Βουλητικά:** βούλομαι, θέλω, ἐφίεμαι, ποθῶ, ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ, δέομαι κλπ.
- ☉ **Δυνητικά:** δύναμαι, οἶος τ' εἰμι κλπ.
- ☉ **προτρεπτικά/απαγορευτικά/αποπειρατικά/κελευστικά:** κελεύω, πειρῶμαι, κωλῶν, αἰροῦμαι
- ☉ **ευχετικά:** εὐχομαι κλπ.



ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ

το υποκείμενο του ρήματος και το υποκείμενο του απαρεμφάτου
είναι το ίδιο πρόσωπο [ταύτον πρόσωπον]

Κῦρος βούλεται δουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα

[σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας το υποκείμενο του απαρεμφάτου δεν ξαναγράφεται,
ἀλλὰ ἐννοεῖται σε πτώση ονομαστική]

ἙΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ

το υποκείμενο του ρήματος και το υποκείμενο του απαρεμφάτου
είναι δύο ξεχωριστά πρόσωπα [ἕτερα πρόσωπα]

Κῦρος βούλεται τοὺς Πέρσας δουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα

σε περίπτωση ετεροπροσωπίας

το ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ τίθεται σε πτώση ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ



Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

Ένα απαρέμφατο συντακτικά μπορεί να είναι:

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: όταν εξαρτάται από ρήμα προσωπικό (που δέχεται δηλαδή υποκείμενο)

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ: όταν εξαρτάται από απρόσωπο ρήμα ή απρόσωπη έκφραση

[όταν το απαρέμφατο εξαρτάται από απρόσωπο ρήμα ή έκφραση
{απρόσωπη σύνταξη} υπάρχει **ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ**]

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ: όταν του απαρεμφάτου προηγείται δεικτική αντωνυμία ουδετέρου γένους



ΜΕΤΟΧΗ

1. ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ

2. ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ

3. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ

- ➔ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ (επειδή, αφού)
- ➔ ΧΡΟΝΙΚΗ (όταν, αφού, ενώ, καθώς)
- ➔ ΤΕΛΙΚΗ (για να)
- ➔ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ (αν)
- ➔ ΤΡΟΠΙΚΗ (-οντας)
- ➔ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ (αν και, παρόλο)



Η ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

[έχει συντακτική θέση]



Συνοδεύεται συνήθως από άρθρο

Μεταφράζεται σαν αναφορική πρόταση

Συντακτικώς μπορεί να είναι:

I. υποκείμενο

II. αντικείμενο

III. επιθετικός - κατηγορηματικός προσδιορισμός

IV. παράθεση - επεξήγηση



Οἱ φάσκοντες ἀδικεῖσθαι ψεύδονται



Εὖ ποιούμεθα τοὺς ἀδικουμένους



Η ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

- ➡ Μεταφράζεται με το **ΌΤΙ** ή το **ΝΑ** [σπανίως με το *που*]
- ➡ Ισοδυναμεί με ειδικό ή τελικό απαρέμφατο

**ΕΥΚΟΛΑ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΕΝΤΟΠΙΣΟΥΜΕ ΜΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ
ΓΙΑΤΙ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ**

1. **Ενάρξεως και λήξεως** (ἄρχομαι, παύω κ.λπ.)
2. **Δείξεως και δηλώσεως** (φαίνομαι, ἀγγέλλω κ.λπ.)
3. **Αισθήσεως και γνώσεως** (αἰσθάνομαι, ὀρώ, ἀκούω, μανθάνω κ.λπ.)
4. **Καρτερίας και ανοχής** (ἀνέχομαι, ὑπομένω κ.λπ.)
5. **Ψυχικού πάθους** (χαίρω, ἄχθομαι, ἡδομαι, ἀγανακτῶ κ.λπ.)
6. Εὖ ποιῶ, καλῶς ποιῶ, κακῶς ποιῶ, ἀδικῶ, χαρίζομαι, ἡττῶμαι κ.λπ.

- | | | | |
|--------------|---------|-------------|--------------|
| 7. τα ρήματα | τυγχάνω | φαίνομαι | οἶχομαι |
| | λανθάνω | διάγω | φθάνω |
| | λαγχάνω | διαγίγνομαι | φανερὸς εἰμί |
| | εἰμί | διατελῶ | δῆλος εἰμί |



Η ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

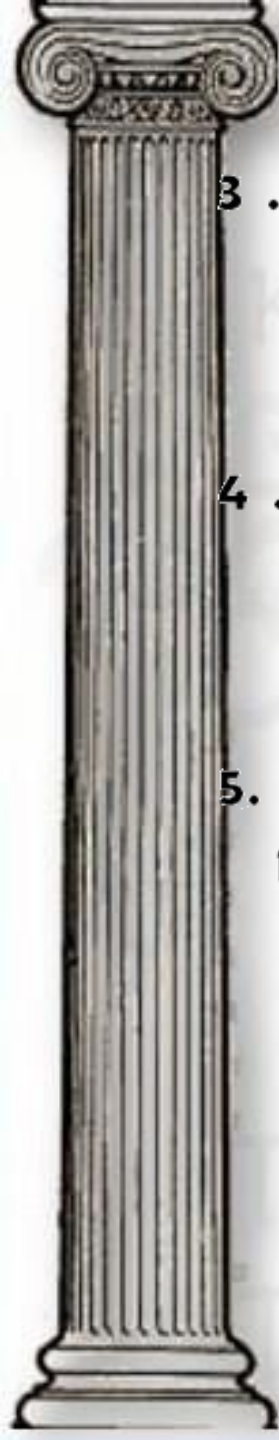
Υπάρχουν έξι [6] είδη επιρρηματικής μετοχής:

1. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ

- μεταφράζεται με το επειδή, αφού, διότι, γιατί
- ισοδυναμεί με δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση
- συνήθως συνοδεύεται από τα μόρια ώς, ἄτε, ἄτε δή

2. ΤΕΛΙΚΗ

- μεταφράζεται με το για να
- δηλώνει σκοπό
- ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΕ ΧΡΟΝΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ
- εξαρτάται από ρήματα κινητικά
- όταν δεν εξαρτάται από ρήματα κινητικά, τότε προηγείται το μόριο ώς



3 . ΧΡΟΝΙΚΗ

- μεταφράζεται με το όταν, αφού, ενώ, καθώς κλπ
- **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ**
- ισοδυναμεί με δευτερεύουσα χρονική πρόταση

4 . ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ

- μεταφράζεται με το αν
- **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ**
- ισοδυναμεί με δευτερεύουσα υποθετική πρόταση

5. ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΗ

- μεταφράζεται με το αν και, παρόλο
- **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ**
- ισοδυναμεί με δευτερεύουσα εναντιωματική / παραχωρητική πρόταση
- συνήθως συνοδεύεται από τα μόρια καίπερ, καί ού κ.λπ

6. ΤΡΟΠΙΚΗ

- μεταφράζεται με τη νεοελληνική μετοχή σε **-οντας / -όμενος**





Thank you!

Μνδεια
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ